

PROVET I ORTODOX RELIGION 29.9.2017

BESKRIVNING AV GODA SVAR

Examensämnets censorsmöte har godkänt följande beskrivningar av goda svar.

Religionsundervisningens centrala uppgift är att stödja den studerandes allmänbildning i fråga om religioner och livsåskådningar. I religionsundervisningen sätter sig den studerande in i olika religioner och religiositet som fenomen samt religionslöshet. I den ortodoxa religionsundervisningen fördjupar sig den studerande i den ortodoxa kyrkans och kristendomens olika utvecklingsskeden. Undervisningen omfattar också den ortodoxa kyrkans viktigaste principer när det gäller lära och etik. Dessutom går den studerande igenom andra betydelsefulla kyrkor och religioner. Religionerna granskas som en del av kulturen, kulturtraditionen och samhället samt individens och samfundets liv.

Provet i religion omfattar nio uppgifter, av vilka examinanden ska besvara fem. Provet är tudelat. Del I innehåller sex uppgifter. Varje uppgift ger 0–20 poäng. Del II innehåller tre uppgifter, som ger 0–30 poäng per fråga. Av uppgifterna i del I kan man besvara tre, fyra eller fem, av uppgifterna i del II högst två. Examinanden kan inte få maximipoäng (120) om hen inte besvarar två frågor i del II.

Provet innehåller uppgifter av olika karaktär och svårighetsgrad. En del av uppgifterna förutsätter ett koncentrerat och kort svar, en del att man behärskar stora ämnesområden och svarar i essäform. Uppgifterna kan innehålla material som texter, bilder, videor, kartor, diagram, tabeller och statistik. Innehållet i materialet ska utnyttjas, tillämpas och bedömas på ett sakligt sätt. I regel ska man hänvisa till materialet i svaret. Uppgifterna kan innehålla begränsningar i fråga om teckenmängd om det finns en maximilängd för svaret. Vitsordet sänks inte om teckenmängden underskrids, om sakinnehållet är tillräckligt och framställningen tydlig. En stor överskridning av teckenmängden sänker vitsordet.

I provet i religion bedöms examinandens faktakunskaper, hantering av kunskap och framställningssätt. När det gäller faktakunskaper bedöms examinandens kännedom om sakinnehållet i lärokursen i religion samt hur sakligt och precist centrala begrepp som berör religioner och livsåskådningar används. I svaren bedöms också hur väl innehållet i svaret motsvarar uppgiften och hur väl avgränsat svaret är. I alla uppgifter är det viktigt att svaret motsvarar uppgiften. Om uppgiften förutsätter till exempel jämförelse, fästs också vikt vid detta i bedömningen. En stor faktamängd är inte till fördel om fakta är oväsentliga för uppgiften. Sakfel och en felaktig användning av begrepp sänker vitsordet.

När det gäller hanteringen av kunskap bedöms den studerandes förmåga att presentera, analysera, bedöma och tillämpa kunskap om religioner och livsåskådningar. Uppmärksamhet fästs särskilt vid hur övertygande synpunkterna är, hur de motiveras och hur ämnet problematiseras. Ett lyckat svar visar att examinanden självständigt behärskar sin kunskap om religioner och livsåskådningar och kan hantera den utifrån tidigare erhållna fakta och

behandla religionsfrågor på ett analytiskt sätt ur olika synvinklar. Dessutom ska fakta vara klart avskilda från motiverade ställningstaganden och åsikter.

I fråga om framställningssättet bedöms svarets konsekvens, helhet och stilistiska smidighet. Flytande och vårdad svensk sakprosa värderas i svaret. Upprepningar och ett otydligt eller oredigt framställningssätt sänker vitsordet.

När det gäller faktakunskaper presenteras de mer detaljerade kriterierna separat för de olika uppgifterna. Beskrivningen av svarens kvalitet är inriktad på två nivåer: ett gott svar, som motsvarar cirka 50 procent av hela poängtalet, och ett berömligt svar, som avser cirka 80 procent av poängtalet. I uppgifter med många delar fastställs poängen separat för de olika delarna, om inte annat sägs i uppgiften. Om uppgiften består av ovanligt många delar ges särskilda direktiv för poängsättningen. I fråga om omfattande essäuppgifter är beskrivningarna av ett gott svar alltid endast riktgivande. De innehåller i första hand element som är centrala i gymnasiekurserna, men utöver dem kan examinandens svar innehålla andra väsentliga aspekter.

Allmänt taget är ytterligheterna i fråga om faktakunskaper de svar som över huvud taget inte innehåller fakta och begrepp som är väsentliga för ämnesområdet, och de svar som visar en utmärkt behärskning av ämnesområdet. Utmärkande för det sistnämnda är till exempel att de begrepp som är väsentliga för ämnesområdet har använts på ett sakkunnigt och naturligt sätt och att de fakta som presenteras i svaret är mångsidiga och precisa. Mellan de här ytterligheterna ligger ett så kallat gott svar, som innehåller en del väsentliga aspekter på ämnesområdet och där användningen och definitionen av begreppen i huvudsak är sakliga. Ett sådant svar kan också innehålla enstaka sakfel.

I allmänhet följer faktakunskaperna, hanteringen av kunskap och framställningssättet varandra åt, eftersom gestaltning av fakta som är väsentliga för helheten, användning av sakenliga begrepp, konsekvens i argumentationen och stilistisk smidighet hör ihop. I det följande ges allmänna riktlinjer som åskådliggör olika faktorer som bör beaktas vid bedömningen av i första hand hanteringen av kunskap och framställningssättet.

De svagaste svaren är stilistiskt oklara och ostrukturerade och besvarar uppgiften endast delvis eller inte alls. I sådana svar utnyttjas inte materialet och framförda synpunkter motiveras inte vederhäftigt. Sådana svar motsvarar i regel under en fjärdedel av hela poängtalet.

Under hälften av hela poängtalet motsvarar också sådana svar som presenterar ett eller flera fakta och begrepp som är väsentliga för ämnet men som är ostrukturerade och stilistiskt oklara. Sådana svar kan också innehålla upprepningar, överdrifter, ohållbara motiveringar och uppräknningar.

Ett gott svar motsvarar i bedömningen cirka hälften av hela poängtalet. Ett sådant svar besvarar i huvudsak uppgiften och innehåller väsentliga fakta och synpunkter på ämnet. Examinanden har åtminstone till vissa delar utnyttjat det material som hör till uppgiften, och svaret innehåller tillämpning och utveckling av fakta. Svaret visar en strävan att strukturera och motivera. Svaret kan ändå delvis vara ostrukturerat och uppräknande och motiveringarna kan vara ytliga.

Ett berömligt svar motsvarar cirka 80 procent av hela poängtalet. I ett sådant svar har examinanden lyckats skapa en konsekvent helhet av flera fakta och synpunkter som är väsentliga för ämnet. Svaret motsvarar uppgiften och språket är vårdat. De motiveringar som framförs är tydliga och mångsidiga, och fakta tillämpas och analyseras trovärdigt.

Svar som når de allra högsta poängen utmärks utöver de nämnda egenskaperna av en djup förståelse av ämnesområdet och en förmåga att sätta in fakta i större sammanhang. Examinanden har utnyttjat de material som hör till uppgiften på ett insiktsfullt sätt och relaterat dem till varandra. Svaren är välmotiverade och argumenterade helheter. De kan också innehålla fyndiga och överraskande synpunkter och öppningar mot alternativa sätt att närma sig problemet.

Bedömning av det digitala studentexamensprovet i religion

Poängtal	under 25 %	25–50 %	50 %, bra svar	80 %, berömligt svar	över 80 %
Faktakunskaper: kunskap om faktainnehållet enligt läroplanen, korrekt och precis användning av begrepp, överensstämmelse mellan innehåll och uppgift samt avgränsning av svaret	innehåller väldigt lite eller ingen för ämnesområdet relevant kunskap och väldigt få eller inga för ämnesområdet relevanta begrepp	ett eller flera för ämnesområdet relevanta fakta och begrepp presenteras	innehåller flera för ämnesområdet relevanta fakta, användningen och definitionerna av begrepp är huvudsakligen korrekt; svaret kan innehålla enstaka faktafel (noggrannare kriterier för enskilda uppgifter ges i beskrivningen av goda svar)	visar berömliga insikter i ämnesområdet; begrepp används sakkunnigt och naturligt, och de kunskaper som presenteras i svaret är mångsidiga och exakta (noggrannare kriterier för enskilda uppgifter ges i beskrivningen av goda svar)	visar djuplodande förståelse av ämnesområdet och förmåga att koppla kunskapen till vidare sammanhang
Hantering och presentation av kunskap: examinandens förmåga att presentera, analysera, utvärdera och tillämpa kunskap; presentationen bedöms med tanke på svarets följdriktighet, enhetlighet och stilistiska smidighet	stilistiskt osammanhängande och ostrukturerat; motsvarar endast delvis eller inte alls uppgiften; materialet har inte utnyttjats och de framlagda ståndpunkterna har inte motiverats adekvat	ostrukturerat och stilistiskt osammanhängande; kan innehålla upprepningar, överdrifter, icke trovärdiga motiveringar och vara katalogartat	motsvarar huvudsakligen uppgiften; flera för ämnesområdet relevanta fakta och synpunkter presenteras; materialet har utnyttjats till vissa delar och svaret visar tecken på tillämpning och utveckling av kunskap; det finns en strävan efter en följdriktig struktur och motiveringar; kan ställvis vara ostrukturerat och katalogartat, motiveringarna kan vara rätt ytliga	flera för uppgiften relevanta fakta och synpunkter har kopplats ihop till en följdriktig helhet; svaret motsvarar uppgiften och är vårdat till sitt språk; de framlagda motiveringarna är tydliga och mångsidiga; kunskapen tillämpas och utvecklas på ett trovärdigt sätt	materialet har utnyttjats på ett insiktsfullt sätt och olika delmaterial har ställts i relation till varandra; motiveringarna är övertygande och väl argumenterade; kan innehålla sinnrika synpunkter och öppningar till alternativa angreppsvinklar

Del I

1. Påståenden om den ortodoxa kyrkan och Bibeln (20 p.)

Ortodox kyrkohistoria

- 1.1. sant
- 1.2. falskt
- 1.3. falskt
- 1.4. falskt

Dogmatik

- 1.5. falskt
- 1.6. falskt
- 1.7. sant
- 1.8. falskt

Bibeln

- 1.9. sant
- 1.10. falskt
- 1.11. sant
- 1.12. sant

Etik

- 1.13. sant
- 1.14. falskt
- 1.15. falskt
- 1.16. sant

Finlands ortodoxa kyrka

- 1.17. falskt
- 1.18. sant
- 1.19. sant
- 1.20. falskt

2. En plats och ritual med anknytning till en religion (20 p.)

Uppgiften består av två delar som bedöms för sig.

2.1.

Videon anknyter till islam. Den handlar om templet i Kaba i Mecka och det omgivande tempelområdet. Ritualen i fråga är den pilgrimsfärd som görs till Mecka en gång om året under vallfärds månaden. Pilgrimsfärden är också en av de fem plikterna för en muslim som bör utföras minst en gång i livet om det är möjligt. I videon vandrar muslimerna runt templet i Kaba som en del av de ritualer som hör till vallfärden. Svaret ger 2 poäng om examinanden kopplar videon till rätt religion. Att känna till att ritualen är en pilgrimsfärd till Mecka eller tempelområdet Kaba ger 3 poäng. En överskridning av teckenmängden med mer än 100 tecken sänker poängtalet med 2 poäng.

2.2.

I svaret bedöms hur väl examinanden känner till Meckas eller tempelområdet Kabas historiska, läromässiga och rituella betydelse i islam och hur mångsidigt hen presenterar dessa betydelser.

I ett gott svar (7 p.) presenterar examinanden minst tre av följande synpunkter på Meckas och tempelområdet Kabas historiska, läromässiga och rituella betydelse i islam.

- Kaba är en kubformad byggnad som numera täcks av svart tyg. Tempelområdet Kaba var i rituellt bruk redan före islams uppkomst. I Muhammeds ungdom var området en polyteistisk kultplats, där man bland annat offrade djur.
- Enligt islams lära har templet Kaba byggts av Ibrahim tillsammans med sonen Ismael, och det tempel som ursprungligen fanns på platsen anses ha byggts av profeten Adam.
- Enligt islams lära är en pilgrimsfärd till Mecka en av de fem pelarna i islam och en plikt för varje muslim åtminstone en gång i livet. Man kan emellertid befrias från plikten om man till exempel av hälsoskäl eller ekonomiska skäl inte kan göra färden till Mecka.
- Enligt islams lära hör det till plikterna för en muslim att göra pilgrimsfärden under vallfärds månaden, och till den hör ritualer som definieras i Koranen och traditionen. En del av ritualerna utförs på tempelområdet Kaba, en del i närliggande områden. Till området kan man också göra så kallade mindre vallfärder vid andra tider.
- Profeten Muhammed gjorde tillsammans med sina anhängare en vallfärd till Mecka och tempelområdet Kaba år 629. Traditioner från de ritualer som Muhammed förrättade märks ännu i de ritualer som utförs i samband med vallfärden.
- Pilgrimerna klär sig i enkla vita dräkter. Likadana kläder framhåller alla människors lika värde.
- Under vallfärds månaden besöks Mecka varje år av cirka två miljoner pilgrimer. Fler skulle komma, men man har tvingats begränsa antalet av säkerhetsskäl.
- Vallfärds månaden avslutas med offerfesten eid al-adha, då man minns hur Ibrahim var beredd att offra sin son Ismael. Festen firas av muslimer överallt i världen.
- Kaba anknyter också till muslimernas rituella böner. Muslimerna förrättar de fem böner som hör till plikterna genom att vända sig mot Kaba i Mecka, som i den bemärkelsen är den islamiska världens medelpunkt.

I ett berömligt svar (12 p.) presenterar examinanden på ett mångsidigt sätt Meckas eller tempelområdet Kabas historiska, läromässiga och rituella betydelse i islam och nämner minst fem av aspekterna ovan. I ett berömligt svar presenteras alla dessa tre dimensioner på något sätt, även om en del av aspekterna med goda skäl kan knytas till flera än en dimension.

3. Vetenskaplig bibelforskning (20 p.)

I svaret bedöms hur mångsidigt, tydligt och förståeligt examinandens presenterar målen och metoderna i den vetenskapliga bibelforskningen. Uppgiften består av två delar.

Examinanden kan ge många slags svar på frågan varför Bibeln ska undersökas vetenskapligt. Bibelforskningen har bland annat motiverats med att Bibeln är de kristnas heliga bok och att den har haft stort inflytande på samhället och kulturen under olika tider. Till bibelforskningens ambitioner hör en strävan att förstå vad texten har betytt för de läsare som levde när den skrevs. Syftet med bibelforskningen är att med vetenskapliga metoder få kunskap om hur böckerna i Bibeln har uppkommit och vad de innehåller. Forskningen gäller både antika handskrifter och historien och kulturen vid Bibelns uppkomsttid. Också tolkningen av Bibeln och dess historiska verkningar är föremål för forskningen. Examinanden kan också närma sig frågan om varför Bibeln ska undersökas vetenskapligt till exempel utifrån vetenskapens allmänna målsättningar eller exegetikens historia. Bibelforskningen tjänar också bibelöversättningsarbetet.

De traditionella forskningsmetoderna inom exegetiken är de så kallade historisk-kritiska metoderna, som koncentrerar sig på att undersöka de bibliska texterna (till exempel textkritik). I forskningen drar man emellertid hela tiden också nytta av metoder inom andra vetenskapsområden såsom arkeologi, socialvetenskap och litteraturvetenskap. Bibeln undersöks till exempel genom följande metoder:

- Man jämför manuskript av bibeltexter på grundspråket och olika textvarianter i dem.
- Man granskar hur enhetlig texten är.
- Man undersöker vilka mindre delar texten är sammansatt av.
- Man utreder hur texter i Bibeln hänvisar till varandra.
- Man analyserar ordens betydelse och till exempel strukturen i poesin.
- Man bedriver forskning om andra historiska texter, föremål och platser och jämför den kunskapen med de bibliska texterna och deras innehåll.
- Man jämför de bibliska texterna med senare texter, bilder eller medieinnehåll för att komma underfund med hur de bibliska texterna har tolkats i olika tider.

I ett gott svar (10 p.) kan examinandens beskriva åtminstone två mål för bibelforskningen. Dessutom beskriver examinandens tydligt minst två metoder i bibelforskningen. Examinanden gör skillnad på vetenskaplig forskning och annan bibelläsning.

I ett berömligt svar (16 p.) beskriver examinandens mångsidigt både målen och metoderna för den vetenskapliga bibelforskningen. Examinanden kan använda terminologin inom vetenskapsområdet på ett sakenligt sätt. Meriterande är om examinandens ställer den vetenskapliga bibelforskningen i relation till andra sätt att läsa och använda Bibeln.

I ett berömligt svar redogör den ortodoxa troende examinandens för att den ortodoxa kyrkan inte anser den vetenskapliga Bibelforskningen av i dag följa den kyrkliga traditionen, och att forskningen inte motsvarar kyrkans inställning till Bibeln. Detta innebär dock inte att det inom ortodox teologi inte skulle förekomma forskning i exegetik. Inom den ortodoxa exegetiken framträder en Bibeltolkning som grundar sig på kyrkofäderna och deras syn på Bibeltexterna. I den ortodoxa traditionen forskar man i Bibeln även genom att tolka den ur ett frälsningshistoriskt perspektiv. Det är att på samma gång tolka innehållet i Gamla och

Nya testamentet ur ett frälsningshistoriskt perspektiv.

4. Begrepp inom den ortodoxa kyrkan (20 p.)

4.1.

Eukaristi är ett heligt mysterium som förrättas i samband med gudstjänstliturgin. Ordet betyder även tackoffer och har samband med Kristus död på korset och uppståndelsen. Vid förrättningen förvandlas brödet och vinet på ett mystiskt sätt till Kristus kropp och blod.

4.2.

Panihida är en gudstjänst (bönestund) till åminnelse av de avlidna med förböner för dem. Gudstjänsten förrättas genast efter dödsfallet samt 3, 9 och 40 dagar efter döden. Panihida förrättas också alltid på årsdagen för dödsfallet.

4.3.

Teofania är en av den ortodoxa kyrkans fester med anknytning till Jesus liv. Festen ansluter till när Jesus döptes av Johannes Döparen i floden Jordan. Ordet betyder Guds uppenbarelse i samband med dopet. Vid teofania var också den heliga Treenigheten närvarande (Faderns röst, duvan och Kristus). I Finland firar vi trettendedag vid tiden för teofania.

4.4.

Skete är ett sidokloster som står under huvudklostret inom det ortodoxa fromhetslivet. En del av medlemmarna i klostret bor i sketen och besöker huvudklostret endast under stora högtider.

4.5.

Monofysitism är en irrlära enligt vilken Kristus endast har en gudomlig natur. Irrläran fördömdes vid kyrkomötet i Chalcedon (år 451). Detta ledde till en splittring av kyrkan och uppkomsten av de orientaliska kyrkorna.

5. Karakteristiska drag inom den ortodoxa kyrkan (20 p.)

I svaret bedöms examinandens förmåga att identifiera den ortodoxa kyrkans symbolik och den kyrkliga förrättningen. Dessutom bedöms examinandens beskrivning av den kyrkliga förrättningen och betydelsen av den för deltagarna.

5.1.

Följande saker ska identifieras i interiören till den ortodoxa kyrkan: ikonerna som föreställer Jungfru Maria, väggmålningen, kyrkflaggan (horugvi), relikasken, kyrkljusstaken. För varje rätt svar ges 1 poäng .

5.2.

I ett gott svar (7 p.) ser examinanden att två präster i bilden håller på att förrätta botens sakrament. Botens sakrament hör till kyrkans sju mysterier (sakrament) och utgör kyrkans själavård för församlingsmedlemmarna. Botens sakrament innebär att man får diskutera samvetsfrågor tillsammans med en präst. Examinanden ska kunna koppla botens sakrament

till nattvardens sakrament. Kyrkans önskemål är att man deltar i det före nattvarden och i synnerhet under fastan.

I ett berömligt svar (12 p.) diskuteras uppgiften ovan på ett mer mångsidigt och djupgående sätt. Examinanden ska även diskutera prästens roll i svaret. I förrättningen är prästens roll att vara en förmedlare mellan församlingsmedlemmen och Gud. Han ger andliga råd till deltagaren och stöder hen när det gäller att följa kyrkans etiska principer i sitt eget liv. Prästen har alltid tystnadsplikt och får inte föra vidare det han får sig berättat. I vissa fall, till exempel om han får höra om ett planerat brott, måste prästen anmäla det till myndigheterna men han kan inte avslöja personen bakom informationen. Det går heller inte att ange en person som under botens sakrament berättat om ett redan begånget brott.

6. Påståenden om religioner och religionens betydelse (20 p.)

I svaret bedöms examinandens förmåga att motivera sina ståndpunkter och deras relevans i förhållande till påståendet.

I ett gott svar visar examinanden att hen kan definiera en lag, ett avtal eller någon annan motiverad synpunkt som ansluter till frågan som grund för sin ståndpunkt. I ett berömligt svar ger examinanden en mer omfattande motivering till sin uppfattning. Meriterande är om examinanden kan bedöma påståendena ur flera olika synvinklar på ett mångsidigt sätt.

6.1.

Religionsfrihet definieras i många olika dokument, bland annat i Finlands grundlag, Europakonventionen (Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna) och i religionsfrihetslagen. Religion eller världsåskådning är ett sätt genom vilket man kan lära sig om sig själv och den omgivande världen. För en del människor är religiösa samfund viktiga värdegemenskap. En religion kan vara en del av en människas identitet, men till identiteten hör alltid många andra delfaktorer.

6.2.

Positiv religionsfrihet är inte detsamma som frihet från en religion, utan frihet att välja en religion. Religionsutövning är en rättighet, inte en plikt. Ingen kan tvingas att verka mot sin övertygelse. En människa har rätt att höra eller ansluta sig till ett religiöst samfund, eller låta bli att göra det. När det gäller minderåriga tillfaller den rätten förmyndaren. Också skolan utgår från detta i sin religionsundervisning.

6.3.

Religiösa motiv ligger bakom flera konflikter i världen. Religionen används för att motivera människor (till exempel religiös terrorism) fast det ofta ligger ekonomiska och politiska orsaker bakom en konflikt. Exempel: Palestinafrågan (judarna och de islamtrogna araberna), de stridande regeringstroga trupperna i Syrien och flera islamistiska grupperingar.

6.4.

Kristendomen och islam är så kallade abrahamitiska religioner. Bägge är dessutom monoteistiska, bokstavstroga religioner. De har gemensamma rötter och gemensamma heliga personer, till exempel Jesus och Maria. I kristendomen definieras Gud som treenig: "Fadern, Sonen och den heliga Anden". Enligt islam står detta i strid med en monoteistisk gudstro. Kristendomen och islam har gemensamma rötter och samma historiska utgångspunkt men olika sätt att beskriva Guds räddningsplan.

Del II

7. Ställningstagande om den panortodoxa synoden (30 p.)

I svaret bedöms examinandens kännedom om kyrkomötenas historia och hens förmåga att se kopplingen mellan kyrkans etiska undervisning och Bibeln å ena sidan och den kyrkliga traditionen å den andra.

7.1.

I ett gott svar (7 p.) visar examinandan att hen känner till begreppet panortodox och vet att synod betyder ett kyrkomöte inom den ortodoxa världen. Hen ska också veta att överhuvudena över alla patriarkat och självständiga kyrkor kan delta i mötet. Hen ska kunna diskutera orsakerna till möteskallelsen.

I ett berömligt svar (12 p.) ska examinandan dra paralleller mellan en synod och de ekumeniska kyrkomöten (åren 325–787) där man löste kanoniska problem och olika läroproblem. Hen ska också känna till att syftet med det panortodoxa mötet är en strävan att behålla den ortodoxa världen som en enhet (unicitet) och att mötets beslut är förpliktande för hela den ortodoxa världen. Hen ska dessutom nämna en fråga som kräver godkännande av det panortodoxa mötet, till exempel frågan om vem som kan vigas till äktenskapets sakrament.

7.2.

I ett gott svar (7 p.) ska examinandan känna till minst två utgångspunkter för den ortodoxa etiken (exempelvis de tio buden och någon av Jesus etiska läror) och kunna tillämpa dem på mötets dokument. Hen ska kunna ge något exempel på flyktingfrågan och en anslutande verksamhet, ur etisk synvinkel.

I ett berömligt svar (12 p.) ska examinandan presentera grunderna för den ortodoxa etiken på ett mer mångsidigt sätt. Hen ska nämna det dubbla kärleksbudet och Paulus lära om människan som Guds arbetskamrat (synergiprincipen). Hen ska känna till att den centrala uppfattningen i den etiska undervisningen är uppfattningen om människan som Guds avbild. Tron ska synas i gärningarna. Hen ska dessutom ge exempel på detta utifrån flyktingfrågan. I ett berömligt svar ska examinandan också ta upp frågan om att patriarkatet i Moskva inte deltog i synoden och att det ifrågasätter synodens betydelse.

8. Den ortodoxa kyrkans uppfattning om tron (30 p.)

I svaret bedöms hur väl examinanden känner till grunderna i den ortodoxa kyrkans dogmatik och dess lära. Dessutom bedöms hur hen kan tillämpa kunskapen när det gäller dess plats inom kyrkan och i individens liv.

8.1.

I ett gott svar (7 p.) ska examinanden förklara att den ortodoxa kyrkans uppfattning om tron grundar sig på det apostoliska arvet och den heliga traditionen vars viktigaste del är Bibeln. I svaret ska examinanden diskutera den nicenska trosbekännelsen från konciliet i Konstantinopel år 381 enligt vilken trons kärna är att bekänna sin tro på den treeniga Guden, Fadern, Sonen och den heliga Anden.

I ett berömligt svar (12 p.) ska examinanden också förklara vad helig tradition innebär (den apostoliska undervisningen, de ekumeniska kyrkomötena, kyrkofäderna och så vidare). Hen ska dessutom diskutera den heliga Treenigheten ur frälsningshistorisk synvinkel (Guds räddningsplan, Kristus lidande och uppståndelsen).

8.2.

I ett gott svar (7 p.) analyserar examinanden både de yttre kännetecknena för ett ortodox trosliv och hur det kommer till uttryck via individens egen aktivitet och egna seder. I ett gott svar nämner hen minst sex av följande uttrycksmedel. Den ortodox troende har ett kors om halsen, det finns ikoner eller en plats för bön i hemmet. Hen kan också ha ett radband om handleden. En välsignelse av hemmet kan förrättas i hemmen, dessutom kan även bilar eller datorer välsignas innan de börjar användas. Fastetiderna och festerna med sina olika seder har också en framträdande plats i de ortodox troendes liv. I svaret redogör examinanden även för deltagandet i gudstjänstlivet och sakramenten. Korstecknet och att göra korstecknet är ännu ett kännetecken.

I ett berömligt svar (12 p.) diskuterar examinanden på ett mer omfattande och grundligt sätt det som togs upp ovan och den ortodoxa trons betydelse i etiska frågor. Hen diskuterar inställningen till abort, eutanasi eller förhållandet till natur och miljö enligt den ortodoxa kyrkans lära. Examinanden redogör också för inställningen till närstående och hjälpbehövande enligt kyrkans lära. Hen analyserar grundligt dragen i den ortodoxa andaktsövningen, till exempel vilken betydelse det har för frälsningen och förhållandet till Gud att man deltar i botens och nattvardens sakrament. Också pilgrimsvandringar eller, för vissa, klosterliv hör till det ortodoxa troslivet.

9. Kulturella och religiösa avtryck i helger (30 p.)

Uppgiften består av två delar som bedöms för sig: maximipoen är 20 för del 9.1. och 10 för del 9.2.

9.1.

I svaret bedöms hur mångsidigt examinanden skildrar festseder i anslutning till julen, påsken och självständighetsdagen i dagens Finland och hur övertygande hen bedömer hur religiösa och kulturella drag från olika tider märks i firandet av dessa helger.

I ett gott svar (10 p.) ska examinanden beskriva hur julen, påsken och självständighetsdagen vanligtvis firas i dagens Finland. Examinanden ska i jul- och påskfirandet känna igen både kristna seder (till exempel att delta i julkyrkan eller påsknattsmässan) samt förkristna och sekulära drag (till exempel julprydnader av halm och att man köper mycket julklappar). En öppen inställning vid bedömningen beaktar den glidande tidpunkten för helgen: examinanden kan till exempel ta upp de populära vackraste julsångerna inför julen eller seden att gå omkring med fastlagsris på påsksöndagen och andra häxtraditioner på påskafton.

I ett berömligt svar (16 p.) bedömer examinanden mångsidigt både den förkristna tidens, den kristna tidens och det moderna samhällets inflytande på helgtraditionen. Examinanden kan i sitt svar analysera olika seder och bruk som förekommer i den finländska kulturen och har rötter i den östliga och västliga kristna traditionen samt blandningen av dem. Examinanden känner igen beröringspunkter mellan nationalism och kristendom (till exempel festgudstjänsten på självständighetsdagen och ljusen på hjältegravarna) i de finländska helgtraditionerna. Examinanden använder sina historiska kunskaper, men tyngdpunkten i svaret ligger på nutiden.

I ett gott svar ska den ortodoxa examinanden förutom det föregående nämna den traditionsenliga fastan inom ortodoxa kyrkan, som ansluter till julen och påsken. I samband med självständighetsdagen ska hen diskutera kyrkans synlighet i firandet. Hen ska också ta upp Sankt Nikolaus minnesdag som firas vid samma tidpunkt och beskriva huvuddragen i den.

I ett berömligt svar ska examinanden mer djupgående granska gudstjänstlivet samt fastan i anslutning till påsken och diskutera fastans betydelse och dess synlighet i dagens samhälle, utan att glömma bort den ortodoxa mattraditionen.

9.2.

I svaret bedöms hur mångsidiga synpunkter som framförs och hur trovärdiga motiveringarna är. Examinanden visar i svaret att hen känner till utvecklingstrenderna i den finländska religiositeten och det finländska samhället. Möjliga synvinklar är till exempel:

- sekulariseringen och religionslösa seder och bruk
- nyandligheten
- den växande pluralismen i samhället, mångfalden av levnadssätt
- festkulturens individcentrering och splittring

- invandringen, globaliseringen och den religiösa mångfalden
- förhållandet mellan kyrka och stat
- de regionala skillnaderna i Finland.

I ett gott svar (5 p.) ska examinanden motivera antingen grundligt ur en synvinkel eller mera ytligt ur två synvinklar vilken betydelse julen, påsken eller självständighetsdagen kommer att ha för finländarna om 30 år.

I ett berömligt svar (8 p.) granskar examinanden trovärdigt den valda helgens betydelse ur många av de ovan nämnda synvinklarna eller framför andra motiverade ståndpunkter. Meriterande är om examinanden lyckas utnyttja sitt kunnande mer omfattande om det finländska samhället och utvecklingstrenderna i det.